

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІПЛАКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут харчових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Кафедра туристичного та готельного бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ Г. П. Скляр
(підпис)

« _____ » _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	«Організація туризму (Організація екскурсійної діяльності. Організація туристичних подорожей)»
освітня програма/ спеціалізація	«Туризм» <i>(назва)</i>
спеціальність	242 Туризм <i>(код, назва спеціальності)</i>
галузь знань	24 Сфера обслуговування <i>(код, назва галузі знань)</i>
ступінь вищої освіти	МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР <i>(молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії)</i>

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри туристичного та готельного бізнесу Протокол засідання кафедри від 25 січня 2021 р., № 7

Укладач програми:

Карпенко Ю. В., к. е. н., доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми спеціальності «Туризм»
ступеня молодший бакалавр

_____ П. В. Шуканов
(підпис)

ЗМІСТ

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни	4
Розділ 2 Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання	5
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни.....	6
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни	8
Розділ 5. Система оцінювання знань студентів	13
Розділ 6. Інформаційні джерела.....	15
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни	16

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни

Таблиця 1. Опис навчальної дисципліни «Організація туризму (Організація екскурсійної діяльності. Організація туристичних подорожей)»

Місце в структурно-логічній схемі підготовки – після вивчення навчальних дисциплін: – Організація туризму (Основи туризмознавства); – Географія туризму. Рекреаційні комплекси світу.
Мова викладання – українська
Статус дисципліни – обов'язкова
Кількість кредитів за ЄКТС - 3.
Курс/семестр вивчення – 2/3
Денна форма навчання:
Кількість годин: – загальна кількість: 3 семестр – 90. - лекції: 12 - практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 24 - самостійна робота: 54 - вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): ПМК
Заочна форма навчання:
Кількість годин: – загальна кількість: - семестр -. - лекції: - - практичні (семінарські, лабораторні) заняття: - - самостійна робота: - - вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): -

Розділ 2. Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Метою навчальної дисципліни є набуття майбутніми фахівцями теоретичних знань і практичних навичок, що дадуть їм змогу самостійно організувати й планувати екскурсійну та музейну діяльність; розробляти й проводити екскурсії; здійснювати екскурсійне обслуговування.

Таблиця 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти студент
<ul style="list-style-type: none"> • знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук (ПР02); • застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів (ПР05); • розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт (ПР06); • організувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки (ПР08); • застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг (ПР11). 	<ul style="list-style-type: none"> • здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (K06); • навички використання інформаційних та комунікаційних технологій (K07); • навички міжособистісної взаємодії (K11); • здатність планувати та управляти часом (K12); • здатність працювати в команді та автономно (K13); • знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності (K14); • здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій (K16); • розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (K19); • здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організувати споживання туристичного продукту (K20); • здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал (K22).

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи екскурсійної справи

Тема 1. Історія та етапи становлення екскурсійної прави в Україні

Зародження екскурсійної діяльності на українських землях (друга пол. XIX – поч. XX ст.). Виникнення і розвиток освітянських екскурсій. Екскурсійна діяльність наукових товариств. Перше бюро подорожей та екскурсій. Екскурсійна діяльність у період Української революції (1917-1920 рр.).

Екскурсійна діяльність в Україні в 20-30-х рр. XX ст. Створення, розвиток та діяльність системи екскурсійних закладів. Екскурсійна діяльність навчальних закладів та наукових установ.

Екскурсія як засіб ідейно-політичного виховання в Радянській Україні (50-80-ті рр. XX ст.). Виховання молоді засобами туризму та екскурсій. Екскурсійна справа в діяльності профспілок.

Тенденції розвитку екскурсійної діяльності в сучасній Україні.

Тема 2. Екскурсознавство та екскурсійна теорія

Екскурсознавство – основа організації екскурсійної діяльності. Види екскурсійних послуг. Екскурсія, її сутність, ознаки і функції. Екскурсійний процес і екскурсійний метод. Поняття та види екскурсійних послуг туристських підприємств. Організація надання екскурсійних послуг на туристсько-екскурсійних підприємствах.

Тема 3. Класифікація екскурсій

Класифікація екскурсій змістом. Хронологічні рамки екскурсії. Об'єкти пізнання в екскурсії. Дотримання правил поведінки під час екскурсії.

Класифікація екскурсій за іншими ознаками (за складом учасників; за місцем проведення; за способом пересування; за формою проведення).

Тема 4. Методика підготовки екскурсії

Організація та зміст процесу розробки нової екскурсії. Технологічні етапи створення нової екскурсії. Опанування інноваційного екскурсійного продукту.

Модуль 2. Організаційні вимоги до проведення екскурсій та основи музеезнавства

Тема 5. Методика та техніка проведення екскурсії

Методичні прийоми проведення екскурсій. Техніка ведення екскурсії. Сутність і

класифікація методичних прийомів. Показ в екскурсії. Характерні особливості екскурсійного показу. Методичні прийоми показу. Розповідь в екскурсії. Методичні прийоми розповіді. Особливі методичні прийоми проведення екскурсії. Системна взаємодія елементів і компонентів екскурсійного процесу.

Тема 6. Професійна майстерність екскурсовода

Зміст роботи екскурсовода. Опанування екскурсоводом методичних прийомів. Дотримання техніки проведення екскурсій. Професійна спеціалізація екскурсоводів. Професійні вимоги до екскурсовода. Підготовка екскурсовода.

Ораторське мистецтво екскурсовода. Комунікаційна майстерність екскурсовода. Специфіка роботи екскурсовода з іноземними туристами.

Тема 7. Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування

Сутність та принципи диференційованого підходу.

Особливості проведення різних видів екскурсій. Міська оглядова екскурсія. Історичні екскурсії. Екскурсії на військово-історичні теми. Екскурсії на архітектурно-містобудівні теми. Літературні екскурсії. Мистецтвознавчі екскурсії. Природознавчі екскурсії. Виробничі екскурсії. Особливості проведення екскурсій в музеях. Краєзнавчі екскурсії. Заміські екскурсії. Релігійні екскурсії.

Тема 8. Основи музеєзнавства

Еволюція музейної справи у світі. Виникнення музеїв. Розвиток європейських музеїв. Розвиток музейної справи в світі у XIX-XXI ст. Розвиток музейної справи в Україні. Музейні скарби України. Музейні скарби Полтавщини.

Музеєзнавство як наукова дисципліна. Музейна справа в системі культури. Теорія і практика музейної справи. Музей як соціокультурний інститут.

Типи і профілі музеїв. Організація роботи музеїв. Інноваційні музейні заклади та застосування новітніх технологій у діяльності музеїв.

Науково-фондова та експозиційна робота музеїв. Культурно-освітня діяльність музеїв. Науково-фондова робота музеїв. Експозиційна робота музеїв. Виставки і виставкова діяльність в музеях. Діорама і панорама як об'єкт музейного екскурсійного показу.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи у розрізі тем	Кількість годин
<i>Модуль 1. Теоретичні основи екскурсійної справи</i>					
<p>Тема 1. Історія та етапи становлення екскурсійної справи в Україні.</p> <p>1.1 Зародження екскурсійної діяльності на українських землях (друга пол. XIX – поч. XX ст.).</p> <p>1.2 Екскурсійна діяльність в Україні в 20-30-х рр. XX ст.</p> <p>1.3 Екскурсія як засіб ідейно-політичного виховання в Радянській Україні (50-80-ті рр. XX ст.).</p>	2	<p>Тема 1. Історія та етапи становлення екскурсійної справи в Україні.</p> <p>1.1 Виникнення і розвиток освітянських екскурсій.</p> <p>1.2 Екскурсійна діяльність наукових товариств.</p> <p>1.3 Перше бюро подорожей та екскурсій.</p> <p>1.4 Екскурсійна діяльність у період Української революції (1917-1920 рр.).</p> <p>1.5 Створення, розвиток та діяльність системи екскурсійних закладів.</p> <p>1.6 Екскурсійна діяльність навчальних закладів та наукових установ.</p>	-	<p>Підготувати тези, статтю на тему «Тенденції розвитку екскурсійної діяльності в сучасній Україні».</p>	6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи у розрізі тем	Кількість годин
		1.7 Виховання молоді засобами туризму та екскурсій. 1.8 Екскурсійна справа в діяльності профспілок.			
Тема 2. Екскурсознавство та екскурсійна теорія. 2.1 Екскурсознавство – основа організації екскурсійної діяльності. 2.2 Види екскурсійних послуг. 2.3 Організація надання екскурсійних послуг на туристсько-екскурсійних підприємствах.	2	Тема 2. Екскурсознавство та екскурсійна теорія. 2.1 Екскурсія, її сутність, ознаки і функції. 2.2 Екскурсійний процес і екскурсійний метод. 2.3 Поняття та види екскурсійних послуг туристських підприємств.	2	Підготувати реферат на тему «Діяльність туристсько-екскурсійних підприємств на регіональному ринку екскурсійних послуг».	6
Тема 3. Класифікація екскурсій. 3.1. Сутність екскурсій та їх класифікація. 3.2 Екскурсійний процес і екскурсійний метод 3.3 Особливі елементи екскурсійної діяльності.	2	Тема 3. Класифікація екскурсій. 3.1 Класифікація екскурсій змістом. 3.2 Хронологічні рамки екскурсій. 3.3 Об'єкти пізнання в екскурсії. 3.4 Дотримання правил поведінки під час екскурсії. 3.5 Класифікація екскурсій за іншими ознаками (за складом	4	Підготувати доповіді на теми: «Диференціація таймінгу екскурсій», «Неймінг» екскурсійних продуктів як ключовий засіб маркетингу».	6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи у розрізі тем	Кількість годин
		учасників; за місцем проведення; за способом пересування; за формою проведення).			
Тема 4. Методика підготовки екскурсії. 4.1 Організація та зміст процесу розробки нової екскурсії. 4.2 Технологічні етапи створення нової екскурсії. 4.3 Опанування інноваційного екскурсійного продукту.	2	Тема 4. Методика підготовки екскурсії. 4.1 Організація та зміст процесу розробки нової екскурсії. 4.2 Технологічні етапи створення нової екскурсії. 4.3 Опанування інноваційного екскурсійного продукту.	4	Сформувати «портфель екскурсовода» та обґрунтувати доречність включених до нього складових (перелік об'єктів екскурсії надається викладачем). Підготувати індивідуальний текст екскурсії (контрольний текст надається викладачем).	6
<i>Модуль 2. Організаційні вимоги до проведення екскурсій та основи музеєзнавства</i>					
Тема 5. Методика та техніка проведення екскурсії. 5.1 Методичні прийоми проведення екскурсій. 5.2 Техніка ведення екскурсії. 5.3 Сутність і класифікація методичних прийомів.	2	Тема 5. Методика та техніка проведення екскурсії. 5.1 Характерні особливості екскурсійного показу. 5.2 Розповідь в екскурсії. 5.3 Системна взаємодія елементів і компонентів екскурсійного	4	Підготувати доповіді на теми: «Трансформація розповіді у зорові образи»; «Показ, як реалізація принципу наочності».	6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи у розрізі тем	Кількість годин
5.4.Методичні прийоми показу. 5.5.Методичні прийоми розповіді. 5.6.Особливі методичні прийоми проведення екскурсій.		процесу.			
Тема 6. Професійна майстерність екскурсовода. 6.1 Професійні вимоги до екскурсовода. 6.2 Підготовка екскурсовода. 6.3 Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування. 6.4 Особливості проведення різних видів екскурсій.	2	Тема 6. Професійна майстерність екскурсовода. 6.1 Зміст роботи екскурсовода. 6.2 Дотримання техніки проведення екскурсій. 6.3 Професійна спеціалізація екскурсоводів. 6.4 Підготовка екскурсовода. 6.5 Ораторське мистецтво екскурсовода. 6.6 Комунікаційна майстерність екскурсовода. 6.7 Специфіка роботи екскурсовода з іноземними туристами.	4	Підготувати доповіді на теми: «Жульєтта поведінки екскурсовода, шляхи її формування»; «Мовний етикет: його вимоги та правила».	6
Тема 7. Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування. 7.1 Сутність та принципи диференційованого підходу.	-	Тема 7. Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування. 7.1 Сутність та принципи диференційованого підходу.	4	На основі наданого викладачем контрольного тексту екскурсії для туристів підготувати	6

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи у розрізі тем	Кількість годин
7.2 Особливості проведення різних видів екскурсій.		7.2 Особливості проведення різних видів екскурсій.		контрольний текст для місцевого населення.	
Тема 8. Основи музеєзнавства. 8.1 Еволюція музейної справи. 8.2 Типи і профілі музеїв. 8.3 Виставки і виставкова діяльність в музеях. 8.4 Діорама і панорама як об'єкт музейного екскурсійного показу. 8.5 Організація роботи музеїв.	-	Тема 8. Основи музеєзнавства. 8.1 Музейні скарби України. 8.2 Музейні скарби Полтавщини. 8.3 Інноваційні музейні заклади та застосування новітніх технологій у діяльності музеїв.	2	Підготувати доповідь на тему «Специфіка роботи в музеях з різними віковими групами». Підготувати реферат на тему «Науково-дослідна та науково-просвітницька робота музею (на вибір)».	6

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Таблиця 5. Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Назва модулю, теми	Вид навчальної роботи						Кількість балів
	відвідування занять	захист домашнього завдання	обговорення матеріалу занять	виконання навчальних завдань	завдання самостійної роботи	тестування	
<i>Модуль 1. Теоретичні основи екскурсійної справи</i>							
Тема 1. Історія та етапи становлення екскурсійної справи в Україні	2	2	1	2	2	1	10
Тема 2. Екскурсознавство та екскурсійна теорія	2	2	1	2	2	1	10
Тема 3. Класифікація екскурсій	2	2	1	2	2	1	10
Тема 4. Методика підготовки екскурсій	2	2	1	2	2	1	10
Поточний контроль							10
<i>Модуль 2. Організаційні вимоги до проведення екскурсій та основи музеєзнавства</i>							
Тема 5. Методика та техніка проведення екскурсій	1	2	1	2	2	1	10
Тема 6. Професійна майстерність екскурсовода	2	2	1	2	2	1	10
Тема 7. Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування	2	2	1	2	2	1	10
Тема 8. Основи музеєзнавства	2	2	1	2	2	1	10
Поточний контроль							10
Підсумковий контроль	Залік (ПМК)						
Разом							100

Таблиця 6. Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розділ 6. Інформаційні джерела

Основні

1. Бабарицька В. К. Екскурсознавство і музеєзнавство : навч. посіб. / В. К. Бабарицька, А. Я. Короткова, О. Ю. Малиновська. – Київ : Альтерпрес, 2007. – 464 с.
2. Виноградова О. В. Основи музеєзнавства: навч. посіб. / О. В. Виноградова, В. Г. Дарчук. – Львів: Магнолія 2006, 2012. – 185 с.
3. Галасюк С. С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : навч. посіб. / С. С. Галасюк, С. Г. Нездоймінов. – Київ : Центр учб. л-ри, 2016. – 178 с.
4. Кіптенко В. К. Організація екскурсійних послуг : підручник / В. К. Кіптенко, О. Ю. Малиновська. – Херсон : Олді-плюс, 2018. – 518 с.
5. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі : навч.-метод. посібник / О. Д. Король. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. – 144 с.
6. Литовченко І. В. Організація туризму (Організація екскурсійної діяльності) : навч.-метод. посібник / І. В. Литовченко. – Полтава : ПУЕТ, 2017. – 48 с.
7. Нездоймінов С. Г. Організація екскурсійних послуг: навчально-методичний посібник / С. Г. Нездоймінов. – Одеса : Астропринт, 2011. – 216 с.
8. Організація туризму (Організація екскурсійної діяльності) : навч.-метод. посібник / І. В. Литовченко. – Полтава : ПУЕТ, 2017. – 48 с.
9. Салата О. О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник / О. О. Салата – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 164 с.

Додаткові

10. Екскурсійні компанії / Ю. О. Карягін [та ін.] // Маркетинг турпродукту : підручник для студ. ВНЗ; Нац. акад. наук України, Рада із вивч. продукт. Сил України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Європ. ун-т ; за заг. ред. Г. Б. Муніна, О. О. Гаци. – Київ, 2009. – С. 201-203.
11. Кифяк В. Ф. Класифікація екскурсій та організація їх підготовки і проведення // Організація туризму : навч. посіб. / В. Ф. Кифяк. – Чернівці, 2011. – С. 88-95.
12. Науменко Г. П. Екскурсологія / Г. П. Науменко, В. А. Зінченко // Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму : монографія / кер. проекту: В. С. Пазенок, В. К. Федорченко ; [авт.: В. К. Федорченко та ін.]. – Київ : Академія, 2013. – С. 253-262.
13. Пангелов Б. П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей : навч. посіб. / Б. П. Пангелов. – К. : Академвидав, 2010. – 248 с.
14. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник / М. М. Покоłodна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 180 с.
15. Савина Н. В. Экскурсоведение : учебное пособие / Н. В. Савина. – Минск :

БГЭУ, 2009. – 256 с.

16. Сокол Т. Г. Экскурсовод і гід-перекладач / Т. Г. Сокол // Основи туристичної діяльності : підручник; за заг. ред. В. Ф. Орлова. – Київ : Грамота, 2006. – С. 121-122.

17. Сокол Т. Г. Основи екскурсовзнавства / Т. Г. Сокол // Основи туристичної діяльності : підручник; за заг. ред. В. Ф. Орлова. – Київ : Грамота, 2006. – С. 169-186.

18. Федорченко В. К. Історія екскурсійної діяльності в Україні : навч. посіб. / В. К. Федорченко, О. М. Костюкова, Т. А. Дьорова, М. М. Олексійко. – Київ : Кондор, 2010. – 164 с.

19. Экскурсионное обслуживание / А. П. Дурович // Организация туризма : учеб. пособие [и др.]. – Минск, 2003. – С. 271-292.

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office.

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни, яке включає перелік конкретних програмних продуктів – відсутнє.

3. Дистанційний курс «Організація туризму (Організація екскурсійної діяльності. Організація туристичних подорожей)», який розміщено у програмній оболонці Moodle на платформі Центру дистанційного навчання ПУЕТ (<https://el.puet.edu.ua/>).